

ר' עובדיה מברטנורא

ומתרחקין מבני אדם היו מצויין שם: שבאמצע טמאים. משום דובין זבות שכחיזי ומהלכים באמצע דרכים, והטהורים מסתלקים לצדי הדרכים מקום שאין דריסת הרגל מצויה ומוזהרין לכל טמא שלא יגע בהן. אבל בשעת הרגל שרוב ישראל טהורין, הטמאים מסתלקים לצדדים שלא יטמאו את העם, והטהורים הולכים באמצע הדרכים, הלכך בשעת הרגל רוקין הנמצאים באמצע טהורים ושבצדדים טמאין.

והלכה כרבי יוסי: ב דרך ירידה לבית הטבילה. שני דרכים היו למקוה באחד יורדים ובאחד עולים, שלא יגעו הטמאים בטהורים. ושל דרך ירידה ודאי טמאים לפי שנפלו מיד המביאים לטבילה: שלא כירידתן עלייתן. דבירידתן ודאי טמאים היו לכך היה מורידן לבית הטבילה ובעלייתן טהרו לאחר שהטבילין: רבי יוסי אומר כולן טהורין. דלא גזרו על ספק כלים בירושלים. והלכה כרבי יוסי: מגריפה. כלי שגורפים וכונסים בו עצמות המתים כשהם מפוזרים: מריצה. כלי שרוצצים ומשברים בו עצמות המת כשרוצים להכניסם בסל להוליכן ממקום למקום: ג שוחט בה מיד. דודאי הטבילה בעליה מאתמול כדי שיהיה לה הערב שמש ותהא ראויה לשחוט בה היום בערב הפסח: בשלשה עשר שונה ומטביל. כלומר אע"ג דאיכא

הנכרים שיהיו כזבים לכל דבריהם ורוקן טמא, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה - שלא בשעת הרגל, שאז רוב העם טמא, רוק שְׂבֻאֲמֻצֵעַ הרחוב טְמֵאִין לפי שאז מצויים זבים וזבות ומהלכים באמצע, וְשֵׁבֻצְדָּדִין - הרוקין הנמצאין בצדי הדרכים טְהוֹרִין שהטהורים הולכים בצדי הדרכים. וּבְשַׁעַת הַהֲגָל שרוב העם טהור, שְׂבֻאֲמֻצֵעַ טְהוֹרִין, וְשֵׁבֻצְדָּדִין טְמֵאִין, שְׂמִפְנֵי שָׁהוּן - הטמאים מְעֵטִין הם מְסַתְּלָקִין לְצַדְדֵי:

משנה ב

כָּל הַפְּלִים הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם דֶּרֶךְ יְרִידָה לְבֵית הַטְּבִילָה - בדרך שיוורדים בה לבית הטבילה - טְמֵאִין שוודאי נפלו מיד המביאים לטבילה, דֶּרֶךְ עֲלִיָּה - טְהוֹרִין שוודאי הוטבלו, שְׂלֵא בְּדֶרֶךְ יְרִידָתוֹ עֲלִיתָן אלא הן שתי דרכים הם, שלא יגעו הטמאים בטהורים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כֵּן טְהוֹרִין ואפילו נמצאו בדרך ירידה, שלא גזרו על ספק כלים שבירושלים, הוֹיֵן מִן הַסֵּל שמלקטים לתוכו עצמות לקבורה, וְהַמְּגֵרְפָה - בה היו גורפים את העצמות המפוזרות, וְהַמְּרִיצָה - כלי בו מרוצצים ומשברים אבנים הדרושות לקברות, הַמְּיַחֲדִין לְקִבְרוֹת לכן רק הם בחזקת טומאה:

משנה ג

סִפִּין שְׂנִמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיטֵן - שוֹחֵט בָּהּ מִיַּד שוודאי הטבילה בעליה מאתמול כדי שיהיה לה הערב שמש ותהא ראויה לשחוט בה היום בערב הפסח. אבל אם הסכין נמצאה בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר בְּנִיטֵן - שוֹנָה וּמְטַבֵּיל כלומר אף על פי שיש

למימר כבר הטבילה בעליה צריך המוצאה להטבילה שנית, דשמא לא הטבילה בעליה דהיה להם שהות להמתין עד סמוך לחשיכה, ואע"פ שלא גזרו על ספק כלים בירושלים משום חומרא

ר' עובדיה מברטנורא

לומר שכבר הטבילוה בעליה, חוזר ומטבילה מספק, שהואיל ויש שהות להטבילה עד לפנות ערב, חוששים שמא עדיין לא הטבילוה.

וְקוֹפִיץ - סכין גדולה שקוצצים בה בשר ועצמות, **בֵּין בָּזָה וּבֵין בָּזָה** - בין שנמצאת ב"ג ובין ב"ד בניסן - **שׁוֹנָה וּמְטַבֵּיל** שאין הקופיץ מיועדת לשחיטה אלא לחתוך בה בשר, ושמא חשבו בעליה להטבילה ב"ד כדי להשתמש בה בחג, וכיוון שאפשר להטבילה אפילו לפנות ערב, חוששים שמא עדיין לא הטבילוה.

חַל אַרְבָּעָה עָשָׂר לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת - שׁוֹחֵט בָּהּ - בקופיץ **מִיָּד** שהואיל ואסור להטביל כלים בשבת, חזקה שהטבילוה בעליה בערב שבת - בשלשה עשר בניסן. נמצאת הקופיץ **בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר** - כלומר ביום טוב עצמו - **שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד** שהואיל ואסור להטביל ביום טוב, חזקה שהטבילוה קודם. **נִמְצְאָת** הקופיץ **קְשׁוּרָה לְסַכֵּין - הָרִי זֶה בְּסַכֵּין** ואפילו נמצאה ב"ד שחל בחול, משתמש בה מיד, שוודאי הטבילוה עם הסכין:

משנה ד

פְּרֻכַת שְׁנֵטְמָאָת בּוֹלֵד הַטְּמָאָה כלומר, שנגעה במשקים טמאים שנגעו בשרץ ונעשו ראשון לטומאה⁴⁴ - **מְטַבֵּילִין אוֹתָהּ בְּפָנִים** - במקווה

י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד. ולא אמרינן כיון דשבת הוא לא נשחוט בה מספיקא שמא טמאה היא ונמצא הפסח טמא ומחלל את השבת שלא במקום מצוה. ורבותי פירשו, שוחט בה מיד בקופיץ קאמר, דאף על גב דאין חגיגה בשבת, מכל מקום חזקה שהטבילה מערב שבת לצורך חגיגת חמשה עשר: בחמשה עשר שוחט בה מיד. לפי שכל העם יודעים שהזאה וטבילה אסורה ביום טוב ומטבילין את הכל מלפני יום טוב: נמצאת. הקופיץ: קשורה לסכין. אמרינן ודאי הטבילוה עם הסכין. אבל רמב"ם פירש, נמצאת סכין סתמא קשורה עם סכין אחרת ידועה, הרי היא כסכין הידועה, אם טמאה טמאה ואם טהורה טהורה: ד פרוכת שנטמאת בולד הטומאה. שנגעה במשקין טמאים, שחכמים גזרו על המשקין שנטמאין כלים, גזירה משום משקה דוב וזבה כגון רוקו ושכבת זרעו שהם אב הטומאה ומטמאין אדם וכלים מדאורייתא: מטבילין אותה בפנים.

ביאורים והרחבות